

YOSHLAR VA VOLONTYORLIK DIPLOMATIYASI: ZAMONAVIY XALQARO MUNOSABATLARDA YANGI KUCH.

Abatbaeva Nurxayat

Qaraqalpaqstan Respublikasi Kegeyli rayoni 30-sanli mektep 11-klass.
<https://doi.org/10.5281/zenodo.18397088>

Annotatsiya.

Ushbu maqolada zamonaviy xalqaro munosabatlarda "yumshoq kuch" (soft power) tushunchasining tarkibiy qismi sifatida yoshlar diplomatiyasi va volontyorlik faoliyatining o'rnini tahlil qilinadi. Global integratsiya jarayonida nodavlat sektorning roli oshishi bilan yoshlar va ko'ngillilarning xalqaro hamkorlikni mustahkamlashdagi salohiyati yoritib berilgan.

Kalit so'zlar:

yoshlar diplomatiyasi, volontyorlik, yumshoq kuch, xalqaro munosabatlar, xalq diplomatiyasi, integratsiya, barqaror rivojlanish.

XXI asrda xalqaro munosabatlar tizimi faqatgina davlatlararo rasmiy muloqotlar bilan cheklanib qolmayapti. Global dunyoda "yumshoq kuch" tushunchasi tashqi siyosatning ustuvor yo'nalishiga aylandi. Bugungi kunda yoshlar va volontyorlik (ko'ngillilik) harakatlari nafaqat ijtimoiy loyihalar, balki davlatlararo ishonch ko'priklarini quruvchi strategik vosita sifatida namoyon bo'lmoqda. Yoshlar diplomatiyasi – bu yosh avlodning xalqaro aloqalarni o'rnatish, madaniy almashinuvlarni amalga oshirish va umuminsoniy muammolarni hal etishdagi faol ishtirokidir.

Asosiy qism.

Yoshlar diplomatiyasi — "Yumshoq kuch"ning poydevori.

An'anaviy diplomatiya davlat apparatlari tomonidan yuritilsa, yoshlar diplomatiyasi bevosita xalqlar o'rtasidagi samimiy muloqotga asoslanadi. Yoshlar yangi g'oyalarga ochiqqligi, raqamli texnologiyalarni mukammal egallagani va stereotiplardan xoliligi bilan ajralib turadi.

Zamonaviy xalqaro munosabatlarda yoshlar diplomatiyasi quyidagi yo'nalishlarda namoyon bo'ladi:

Ta'limiy almashinuv dasturlari: (masalan, Erasmus+, Fullbright kabi dasturlar) yoshlarning boshqa madaniyatlarni tushunishiga va kelajakdagi siyosiy-iqtisodiy elitaning shakllanishiga xizmat qiladi.

Raqamli diplomatiya: Ijtimoiy tarmoqlar orqali global muammolarga (iqlim o'zgarishi, inson huquqlari) e'tibor qaratish va xalqaro jamoatchilik fikrini shakllantirish.

Volontyorlik — Insonparvarlik diplomatiyasining ko'rinishi.

Volontyorlik diplomatiyasi (volunteer diplomacy) — bu ko'ngillilarning o'zga davlatlardagi ijtimoiy, ekologik va gumanitar loyihalarda ishtirok etishi orqali o'z mamlakatining ijobiy imijini yaratishidir. Birlashgan Millatlar Tashkilotining (BMT) Ko'ngillilar dasturi (UNV) bunga yorqin misol bo'la oladi.

Volontyorlarning xalqaro munosabatlardagi ahamiyati:

Inqirozli vaziyatlarda yordam: Tabiiy ofatlar yoki epidemiyalar paytida xalqaro ko'ngillilarning yordami davlatlar o'rtasidagi birdamlikni mustahkamlaydi.

Barqaror rivojlanish maqsadlari (BRM): Volontyorlar kambag'allikni qisqartirish, sifatli ta'lim va gender tengligi kabi global maqsadlarga erishishda asosiy ijrochilar hisoblanadi.

Madaniyatlararo muloqot: Ko'ngilli o'zi borayotgan davlatda o'z millatining qadriyatlarini namoyon etadi va qaytgach, o'z yurtida o'sha davlat haqida ijobiy tasavvur uyg'otadi.

O'zbekiston tajribasi: Yangi bosqich.

O'zbekiston tashqi siyosatida ham yoshlar va volontyorlik masalasi yangi bosqichga ko'tarildi. 2024-yilning "Yoshlar va biznesni qo'llab-quvvatlash yili" deb e'lon qilinishi hamda Yoshlar ishlari agentligi tomonidan xalqaro miqyosda o'tkazilayotgan yoshlar forumlari buni tasdiqlaydi.

O'zbekiston tashabbusi bilan SHHT, Turkiy davlatlar tashkiloti doirasida yoshlar kengashlarining tuzilishi, yoshlarning diplomatiya sohasidagi ishtirokini institutsional jihatdan mustahkamladi. Shuningdek, mamlakatimizda volontyorlik faoliyati to'g'risidagi qonunchilikning takomillashishi ko'ngillilarning xalqaro loyihalarda qatnashish imkoniyatini kengaytirdi.

Muammolar va istiqbollar.

Yoshlar va volontyorlik diplomatiyasi rivojida ayrim to'siqlar mavjud:

Mablag' yetishmovchiligi va viza to'siqlari;

Yoshlar tashkilotlarining siyosiy qarorlar qabul qilish jarayonidan uzoqligi;

Global axborot makonidagi dezinformatsiya.

Biroq, istiqbolda sun'iy intellekt va "Katta ma'lumotlar" (Big Data) davrida yoshlar diplomatiyasi yanada moslashuvchan va ta'sirchan bo'lib boradi. Davlatlar yoshlarni "kelajak vakili" emas, balki "bugungi kunning hamkori" sifatida tan olgan taqdirdagina xalqaro barqarorlikka erishish mumkin.

Xulosa.

Xulosa qilib aytganda, yoshlar va volontyorlik diplomatiyasi zamonaviy xalqaro munosabatlarning ajralmas qismidir. Ular rasmiy muzokaralar qila olmaydigan ishlarni — xalqlar o'rtasida o'zaro ishonch, hurmat va do'stlik

tuyg'ularini shakllantirishni amalga oshiradilar. "Yumshoq kuch"ning ushbu turi dunyodagi ziddiyatlarni yumshatish va global birdamlikni ta'minlashda eng arzon, ammo eng samarali vositadir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.Nye, J. S. (2004). Soft Power: The Means to Success in World Politics.
- 2.BMT Ko'ngillilar dasturi (UNV) yillik hisobotlari.
- 3.O'zbekiston Respublikasining "Volontyorlik faoliyati to'g'risida"gi Qonuni.

